

CONSTITUTIONAL AND MUNICIPAL LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-8>

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ПРАВА НА ТАЄМНИЦЮ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ПОШУК НАПРЯМІВ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Левченко А. В.

*аспірантка кафедри конституційного та кримінального права
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна*

За останні кілька років Європейський Союз пройшов довгий шлях пошуку інструментів співробітництва між країнами, які можуть забезпечити синергію зусиль для побудови ефективного європейського науково-дослідницького та інноваційного простору. Використання масштабу Європейського Союзу (далі – ЄС) у поєднанні з різноманітністю країн, що входять до союзу, має забезпечити необхідну наукову конкурентоспроможність у змаганні з іншими інноваційними світовими центрами, такими як Китай та Сполучені Штати Америки.

Вчені з України, які перебувають під впливом систем інноваційного розвитку в США і Китаї, зазначають, що змінам в системі організації дослідницько-інноваційного простору приділяється досить мало уваги. Навіть незважаючи на те, що ЄС визнає наявність проблем на цьому шляху і вживає безпрецедентні заходи для їх вирішення, дані проблеми так швидко не вирішуються.

Україні після 30 років невизначеності шляху та стихійного накопичення капіталів, що призвело до високого рівня корупції та олігархізації економіки, потрібен чіткий напрям руху. Аналіз трендів розвитку політики європейського науково-дослідницького та інноваційного простору доцільно було б використати для вирішення визначених урядом проблем розвитку науки та інновацій. Відомо, що український уряд визнав відсутність стратегії розвитку, механізмів

координації між владою, наукою і бізнесом, застарілість дослідницьких інфраструктур і відсутність дієвих механізмів комерціалізації наукових досліджень, як основні проблеми у сфері науки [1, с. 7-8].

При цьому важливим чинником нового етапу розвитку України є посилення інтеграційних процесів, курс на вступ до ЄС. І виходячи з перспектив реалізації обраного курсу, шлях розвитку України має бути тісно пов'язаний з моделлю Європейського Співтовариства, яка передбачає тісне співробітництво в сфері науки, техніки та інновацій.

Важливо, що питання розширення участі України в європейській науково-дослідній та інноваційній кооперації досліджуються українськими науковцями, у публікаціях яких розглядається проблематика формування євро інтеграційного вектору модернізації українського суспільства, вивчаються особливості формування національних та транснаціональних інноваційних систем. Однак незважаючи на наявність значного наукового доробку зі зміцнення європейських зв'язків у сфері науки та інновацій, даний напрям дослідження в умовах появи нових глобальних викликів та загроз потребує подальших наукових пошуків, зокрема щодо напрямів посилення науково-дослідницького та інноваційного співробітництва України та ЄС [2, с. 36].

Безумовно, співробітництво України та ЄС у цих сферах, окрім іншого, спрямовано і на адаптацію українського законодавства до законодавства ЄС та відповідну імплементацію європейських норм у національну законодавчу систему.

Дійсно, останнім часом провідну роль у інтеграції України до ЄС відіграють проблеми адаптації законодавства та врахування європейського інноваційного досвіду в національній правовій системі. Загалом же в Україні вже протягом тривалого часу здійснюються заходи з інтеграції держави в європейський правовий простір і виконання нею зобов'язань, взятих в межах спочатку Угоди про партнерство і співробітництво, нині – Угоди про асоціацію між Україною, з однією сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони, від 27 червня 2014 року. Відповідно до статті 14 зазначеної Угоди в рамках співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки Сторони домовилися між собою, що будуть надавати особливого значення утвердженню верховенства права та укріпленню інституцій усіх рівнів у сфері управління загалом та правоохоронних і судових органів зокрема. Передбачалось, що співробітництво буде спрямовано, перш за все, на зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості, боротьбу з

корупцію. Таке співробітництво також буде відбуватись на основі принципу поваги до прав людини та основоположних свобод.

З метою реалізації стратегічних цілей України щодо забезпечення входження її до ЄС 29 серпня 2019 року був створений Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України з ЄС, до предметів відання якого, окрім іншого, належить адаптація українського законодавства до законодавства ЄС та оцінка відповідності законопроектів міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції.

Так, у сфері забезпечення конституційного права особи на таємницю кореспонденції Комітетом було надано висновок щодо проекту Закону України «Про поштовий зв'язок» (р. № 4353 від 10 листопада 2020 року). Відтак у Висновку Комітету зазначено, що окремі положення законопроекту не відповідають міжнародно-правовим зобов'язанням України в сфері європейської інтеграції та потребують доопрацювання.

Аналіз процесу наближення українського законодавства до правової системи ЄС дає змогу виявити проблеми, які потребують нагального вирішення. Однією з основних перешкод на шляху до успішного завершення процесу адаптації українського законодавства до законодавства ЄС є незадовільний стан реалізації прийнятих нормативно-правових актів, недотримання їхніх положень, а інколи і зовсім їх ігнорування. А тому питання адаптації законодавства України до законодавства ЄС ще досить тривалий час залишатиметься однією з головних сфер наукових досліджень. Крім того, в сучасних реаліях виявлено неефективність децентралізованої моделі адаптації законодавства, яка існує в Україні. Причиною такого називають, перш за все, існування в Україні низької культури міжвідомчої координації, яка неспроможна ефективно функціонувати без політичної волі високопосадовців держави [3, с. 140].

До того ж, далеко не всі законопроекти, а також вже діючі нормативно-правові акти проходять перевірку та аналіз на відповідність праву ЄС та зобов'язанням України у сфері євроінтеграції. Так, Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану», який, окрім іншого, регулює питання особливих правил користування зв'язком і передачі інформації через комп'ютерні мережі в умовах надзвичайного стану, що відноситься до певних видів кореспонденції, не був проаналізованим на предмет відповідності праву ЄС. А тому на сьогодні залишається відкритим питання щодо відповідності його норм нормам права ЄС та необхідності його адаптації.

Певно, враховуючи прогрес виконання Україною Угоди про асоціацію, варто визначити майбутні основні напрями інтеграції України до ЄС у частині науково-дослідницького та інноваційного співробітництва. Зокрема, варто активізувати участь українських науковців у міжнародних конференціях, посилити обмін інформацією та досвідом між Україною та зацікавленими у співробітництві країнами-членами ЄС і їх дослідницькими інститутами, посилити участь України в європейських науково-дослідних програмах, що дозволить збільшити кількість наукових проєктів та отримати доступ до сучасних наукових знань.

Крім того, вважається, що серед пріоритетних тематичних напрямів науково-дослідницького та інноваційного співробітництва України та країн-членів ЄС має бути визначений напрям сучасних інформаційних та телекомунікаційних технологій [2, с. 45-46].

Зазначені напрями посилення науково-дослідницького та інноваційного співробітництва України та ЄС повинні в майбутньому зумовити інноваційні погляди у дослідженнях з прав людини, зокрема і права на таємницю кореспонденції, а також сприяти адаптації національного законодавства до законодавства ЄС. Це, в свою чергу, має забезпечити успішну інтеграцію України до європейської, в тому числі наукової та інноваційної, спільноти.

Література:

1. Шевченко А.Ю. Аналіз трендів розвитку Європейського дослідницького та інноваційного простору (стислий виклад). 2017. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Analiz-trendiv-rozvytku-YEvropejskogo-doslidnytskogo-ta-innovatsijnogo-prostoru.pdf> (дата звернення: 09.12.2021).
2. Підоричева І.Ю. Україна у науково-технологічному та інноваційному просторах Європейського Союзу: проблеми, позитивні зрушення та напрями інтеграції. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2 (60). С. 36–52.
3. Котанова К.В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Актуальні проблеми державотворення, право творення та правозастосування: матеріали наукового семінару* (м. Дніпро, 08 грудня 2018). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2019. С. 139-140.